

CATALANISME FEDERALISTA, AVUI

Estic fart de la brama que corre sobre una suposada manca de projecte catalanista del PSC. Crec que és relativament senzill posar en evidència la falsedat d'aquesta afirmació a través de la lectura de les resolucions congressuals i els compromisos programàtics del PSC, de les aportacions de dirigents del nostre partit i de la nostra tasca política i parlamentària de 30 anys. Si hagués de donar un únic exemple -dels molts que podrien evocar-se- citaria l'obra col·lectiva "Federalismo y Estado de las autonomías" publicada per Planeta el 1988. En aquest llibre s'hi troben aportacions rellevants de Lluís Armet, Isidre Molas, José Antonio González Casanova, Jaume Sobrequés, Joan Prats i Català, Anselmo Carretero, Jordi Maragall, Josep Termes, Xavier Arbós, Jaume Lorés, Joan Marcet, Jordi Solé Tura, Eliseo Aja, Antoni Castells, Pasqual Maragall i Raimon Obiols. Algunes d'aquestes aportacions havien vist la llum per primer cop en la seva versió original catalana al número 3 de 1986 de la revista "L'opinió socialista". L'any 1989, Edicions 62 va publicar-lo en català.

Crec que precisament en aquests moments són altres espais polítics els que estan vivint un moment de desconcert i, en algun cas, d'indigència intel·lectual sobre el futur del catalanisme. De fet, alguns es troben en aquesta situació per una raó ben senzilla. Són incapaços de llegir els canvis recents de la societat catalana i, per tant, estan incapacitats per oferir un horitzó de progrés sòlid, entenedor i majoritari.

Des del meu punt de vista, el catalanisme és un sentiment cívic compartit, difús i transversal, un sentiment d'estima per la terra, la cultura, la història i la llengua catalanes, és la convicció que des de l'autogovern de Catalunya podem construir una societat pròspera i avançada, lliure, segura, justa i solidària, un país en el qual els ciutadans i ciutadanes de Catalunya puguin desenvolupar en plenitud els seus projectes de vida i intentar ser feliços.

Poden trobar-se moltes definicions de catalanisme, però totes coincideixen en uns trets bàsics: la defensa de la identitat catalana (que té un caràcter plural, però que troba en la llengua i la cultura catalanes un element identificador fonamental) a través de l'autogovern per assolir majors cotes de llibertat i progrés. Però el catalanisme s'expressa a través de projectes polítics diferenciats. Hi ha diverses interpretacions sobre com servir millor els interessos de Catalunya: l'autonomisme, el federalisme, el sobiranisme o l'independentisme. I també hi ha formes diverses d'interpretar la identitat catalana i de com preservar la nostra llengua i el nostre llegat cultural. Cap d'aquestes perspectives pot negar a les altres el seu caràcter catalanista.

Per això resulta ridícul l'esforç d'alguns per intentar monopolitzar el catalanisme, per no parlar del caràcter absurdament vanitós d'aquells que volen refundar-lo com qui redecora casa seva.

Per això vaig dir recentment al Parlament de Catalunya que la temptativa de refundar el catalanisme resulta com a mínim pretensiosa perquè el catalanisme té unes arrels ben profundes i sòlides que difícilment poden ser substituïdes per l'acte voluntarista d'un dels dos partits d'una coalició en crisi. Quan parlem de catalanisme estem parlant d'un sentiment, de les moltes maneres d'identificar-se amb el país que no necessiten refundacions, ni reformulacions, ni pautes, ni models, ni receptes, ni carnets, ni cases comunes. El catalanisme no necessita ni líders carismàtics, ni messies, ni herois. És un sentiment cívic, que no admet cap mena d'apropiació personal ni de patrimonialització partidista.

Ja ho deia en Sisa, "casa meva és casa vostra si és que hi ha cases d'algú". El catalanisme ha d'estar a totes les cases que ho vulguin –i quantes més siguin millor- i si hi ha d'haver una casa comuna o una casa gran del catalanisme, aquesta ha de ser Catalunya, com ha afirmat en diverses ocasions el president Montilla, no

la d'un o altre partit. El catalanisme no precisa salvadors ni homes providencials, però sí un impuls col·lectiu. Un impuls que ha d'encertar en assenyalar horitzons de futur.

Cal evitar, doncs, l'error de tancar el catalanisme en el marc d'un projecte polític determinat. Però cal evitar també un altre error en el què alguns poden caure. L'error de la radicalització estèril. Perquè hi ha dreceres que no porten enlloc. I excessos de velocitat que es paguen cars.

No és radicalitzant una minoria que mobilitzarem la majoria. No és apel·lant a les essències que convencerem aquells i aquelles que esperen més substància. Contràriament al que semblen voler alguns, no es tracta de convertir els nacionalistes en independentistes, sinó d'aconseguir que el catalanisme sigui atractiu per a la immensa majoria, que esdevingui un sentiment cívic àmpliament compartit, el projecte nacional de la immensa majoria dels ciutadans i ciutadanes de Catalunya. Deia el poeta León Felipe: “¡No hay que llegar los primeros y solos, sino con todos y a tiempo!”. Aquest és el repte del catalanisme d'avui. En una Catalunya que ha passat, en un tres i no res, dels 6 milions als més de 7 milions i mig.

Precisament un dels mèrits del catalanisme ha estat històricament el seu caràcter integrador, la seva capacitat de convertir en catalanistes a gent no nascuda a Catalunya. Aquesta dimensió serà encara més important en el futur. El catalanisme només podrà prevaler si és capaç de “fabricar catalanistes”. I això no s'aconsegueix ni per la via de la imposició ni de l'exclusió. La gent apreciarà l'autogovern si aquest va aparellat al bon govern. De la mateixa manera, cal convèncer tothom de la necessitat imperiosa de fomentar el coneixement i la difusió de la nostra llengua, i no pas l'absurd d'obligar ningú a emprar-la. Si el català apareix com a mera obligació administrativa, desapareixerà. Si és un instrument de comunicació útil i prestigiat, prevaldrà. Si l'autogovern és vist com a

garantia de progrés, tothom el defensarà; si apareix estrictament com el camp de batalla per a escatir qui és més catalanista, es convertirà en quelcom estèril i inoperant.

No s'aguanta per enlloc la ridícula afirmació de CiU segons la qual l'actual govern de Catalunya no és un govern catalanista. De fet, en el Govern de Catalunya estan representades tres interpretacions diferents del catalanisme que s'han posat d'acord en un programa de govern per quatre anys basat en el desplegament de l'Estatut del 2006. Un govern que, per cert, és considerat nacionalista radical pel PP, Ciutadans-Partido por la Ciudadanía, i la caverna mediàtica amb seu a Madrid.

La crítica de CiU es basa en un apriorisme que no podem acceptar: el govern de Catalunya sols és catalanista quan ells en formen part. Tota l'operació mediàtica al voltant de la casa comuna o la casa gran no té altre sentit que el de seguir alimentant aquesta gran mentida. Per a CiU, el fet de no formar part del govern constitueix una anomalia, un parèntesi inexplicable. Per això intenten a través de tots els mitjans al seu abast fomentar una imatge d'excepcionalitat, de provisionalitat. Si en l'anterior legislatura l'elaboració de l'Estatut proporcionava elements d'excepcionalitat, en l'actual legislatura CiU vol trobar-los en el procés de desplegament estatutari, en la incertesa al voltant de la futura Sentència del Tribunal Constitucional sobre els recursos d'inconstitucionalitat interposats contra el nou Estatut, i fins i tot en les properes eleccions generals de març del 2008.

Aquest darrer element és el més xocant. CiU, que tota la vida ha acusat el PSC de sucursalisme, pretén ara supeditar la política catalana a decisions que sols haurien d'afectar l'escenari polític de les Corts Generals i el Govern d'Espanya.

En qualsevol cas, es fa difícil separar la discussió sobre el futur del catalanisme de la conjuntura política. Però, certament, la qüestió sobre el futur del catalanisme es pot reduir a dues grans orientacions que, lògicament, admeten tota mena de

matisos: o bé treballar per un millor autogovern en el marc espanyol (sobre la base del desenvolupament estatutari i de l'evolució de l'Estat de les Autonomies en un sentit federal) o bé apostar pel sobiranisme i l'autodeterminació, preparant un “acte de sobirania” que separi Catalunya de la resta d'Espanya per constituir un nou Estat que hauria d'incorporar-se a la Unió Europea.

No és un debat tan diferent al que s'ha plantejat en altres moments de la nostra història. Només cal recordar les diverses posicions al respecte del poeta Joan Maragall, que van des del seu “Visca Espanya”, reclamant unió i llibertat pels pobles que la componen, al també seu “Adéu, Espanya”, endut pel pessimisme sobre la possibilitat de la convivència dels pobles d'Espanya en un marc comú de llibertat plena.

Certament, o Espanya es reconeix a tots els efectes com a plural i diversa o pot esdevenir un marc fracassat per la convivència entre els pobles que la integren. Tot depèn de si s'acaba imposant l'actual reacció autoritària, centralista i uniformadora que impulsa el Partit Popular, o de si s'avança en la via de desenvolupament dels nous Estatuts, prenent el federalisme com a guia per a la solució dels problemes pendents i dels que en el futur puguin plantejar-se; un federalisme adequat a la realitat plurinacional, pluricultural i plurilingüística d'Espanya.

Catalunya tan sols se sentirà còmoda en l'Espanya plural, i podrà seguir essent motor del desenvolupament econòmic, social i cultural d'Espanya, si pot ser ella mateixa, si obté el carbó necessari (finançament, infraestructures i inversions) per tal de seguir sent la locomotora d'Espanya, la punta de llança europea des de l'euroregió Pirineus-Mediterrània, si pot reconèixer-se millor en les institucions comunes de l'Estat (Senat, Tribunal Constitucional), si pot fer sentir la seva veu i la seva llengua en les institucions espanyoles i europees.

El socialisme català reclama avui més autogovern per Catalunya, tot desenvolupant en plenitud el nou Estatut, i més federalisme a Espanya i Europa. Idees que són a la vegada utopies possibles i camins de progrés i llibertat. Per avançar Catalunya ha de tenir una idea clara de l'Espanya que li convé, i uns aliats per fer-la possible. Aquest és el repte. Pels socialistes de Catalunya està clar per on cal començar: amb una nova derrota del PP a les properes eleccions generals i un reforçament de les posicions federalistes en el si de l'esquerra espanyola i, en particular, del PSOE.

Però avançar en aquesta direcció exigeix també que a la resta d'Espanya es moguin les coses, que els sectors progressistes i d'esquerreres, a començar pel PSOE mateix, lluny d'acovardir-se davant l'ofensiva neocentralista de la dreta i l'extrema dreta, afirmen amb valentia un projecte espanyol inclusiu. Cal que la cohesió no impedeixi als territoris més dinàmics seguir exercint de motor i d'avantguarda, que el ple reconeixement de la diversitat cultural i lingüística no sigui presentat de forma ridícula com a amenaça per la puixant llengua castellana sinó que doni pas a un esforç conjunt per fomentar la riquesa cultural i lingüística, i que els diversos graus d'identificació nacional no impedeixin compartir el projecte comú d'una Espanya entesa com a nació de nacions.

A aquesta feina estem plenament dedicats i dedicades, sense oblidar en cap moment que la nostra prioritat és treballar per garantir el major benestar possible, la major justícia social possible, ja que aquest, més que cap altre, és i ha de ser l'objectiu del socialisme català, del catalanisme federalista i de les esquerres de Catalunya.